ב"ה | גיליון 725
ערב שבת קודש
פרשת **מקץ** תשפ"ה

י-ם	16:03	17:23
ת"א	16:26	17:25
חיפה	16:11	17:22
ב"ש	16:28	17:26

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי **הרב יצחק גינזבורג** שליט"א

אוצר הפרשה

מעלת יוסף על יעקב

ע"פ כתר שם טוב אות קד:

כשיוסף היה בבלא, אחרי שפתר לשר המשקים את חלומו לטובה, הוא אמר לשר המשקים "כי אם זכרתני... והזכרתני אל פרעה". אומרים חז"ל שבגלל הפגם במדת הבטחון בה' – כאשר עשה כלי בטבע וסמך על שר המשקים – הוא נענש להיות עוד שנתיים בבלא.

שרש נשמת יוסף הוא ביסוד א"ק. יש עולמות עקודים-נקודים-ברודים: בעולם העקודים כל האורות מכונסים בכלי אחד; בעולם הנקודים היו כבר עשרה כלים, כנגד עשרת האורות, אך הכלים היו קטנים ולא יכלו לסבול את עוצמת האורות ונשברו; ובעולם הברודים נתמעטו האורות ונתרבו הכלים. יוסף הוא למעלה מכל העולמות בהם יש כלים – הוא ביסוד א"ק, שם עדיין אין כלים – ולכן, לפי ערך הדרגה שלו, הוא פגם בבך שעשה כלי בטבע עם שר המשקים. אחר כך, כאשר יוסף כבר מתמנה כמשנה למלך, הוא עצמו דואג לעשות כלים, הוא המכלכל (לשון ריבוי כלים) לכל עם הארץ, סוד "מהתעבות האורות [ללא כלים, ההתעבות נעשית על ידי המינוי להנהיג בפועל] נתהוו הכלים".

יוסף לא חשב ש'אני נמצא ביסוד א"ק', הרי אבא שלו גם עשה השתדלות בטבע, והוא ודאי לא יותר מאבא שלו. "אין קורין אבות אלא לשלשה", "האבות הן הן המרכבה" ונשמת כל האבות מעולם האצילות, ובמיוחד יעקב, ה"בחיר שבאבות", שנקרא בעל עולם האצילות. יוסף ראה את אביו עושה כלים בטבע בבך שהוא מביא לעשו אחיו מתנות ומשתחוה לפניו וכו' וחשב ש'אני ודאי לא יותר ממנו, וגם עלי לעשות כלים בטבע'. על כך שואל ר' גרשון בער את ר' הלל: מדוע, אם כן, נענש יוסף על כך? הרי עשה זאת מתוך ענוה!

בן כמה היה יוסף הצדיק באותו זמן? בן **זך** שנים, מן הסתם במשך השנים האלה הוא עבר איזה אירוע שגרם לו לזהות את החוש הפנימי שלו ואת דרגתו בעבודת ה', וכך להכיר ששרש נשמתו מיסוד א"ק ושהוא שייך לבטחון מוחלט בה', בלי צורך בכלים בדרך הטבע. לכן הוא נענש על שלא נהג כך.

(כ"ח תמוז ע"ז)

אוצר הסיפור

'שהחיינו' כפול

רבי יוחנן טברסקי מטאלנא ורבי חיים הגר מאנטוניא – שני צדיקים שהסתלקו בב"ה כסלו – נר ראשון של חנוכה.

"מחר בערב נר ראשון. אני אביא את מנורת החנוכה מן הבית בבני ברק לבית הרפואה, והרבי ידליק כמו בכל שנה בשמונה וחצי, האכן?..." שאל המשמש ר' אליהו דינקל את רבי יוחנן מטאלנא.

הרבי הסכים בקורת רוח, ולמחרת בערב הגיע המשב"ק עם המנורה בידו. הוא אף הטביל אותה במקווה, כפי שנהג הרבי בעצמו לפני הדלקת הנר הראשון. אך כשהגיע, מצא את המשמשים האחרים נבוכים: הם סיפרו כי מיד בצאת הכוכבים החל הרבי לומר את פרקי ומזמורי החנוכה, 'הנרות הללו' ו'מעוז צור', כפי שנוהג מידי לילה לאחר ההדלקה.

כולם ציפו לשמוע את פיסקת 'הנרות הללו' הנאמרת לאחר ההדלקה... אך הרבי החריש

הגבאי התנצל, ואמר כי הבין שהרבי לא ישנה עתה מן הזמן הקבוע, ולכן הופיע רק לקראת שמונה וחצי. אך הרבי לא הביע מורת רוח כלל ועיקר. הוא החווה בידו וחייך, כמרגיע. אכן, הוא לא ביקש להדליק לפני הזמן שהסכים לו אתמול. רק את המזמורים ביקש לומר לפני ההדלקה ולא הסביר מדוע. החנוכיה והנר הוכנו, הרבי בירך בדביקות את שלוש הברכות: 'להדליק' 'שעשה ניסים' ו'שהחיינו', והנר הראשון האיר באור זך – כפניו של הרבי.

כולם ציפו לשמוע את פיסקת 'הנרות הללו' הנאמרת לאחר ההדלקה... אך הרבי החריש. הם לחשו באוזנו – אולי שכח? קראו באוזנו בקול 'הנרות הללו' – אך הרבי לא מגיב.

לקראת השעה עשר נכנס הרופא והבחין כי תנועת המכשירים אינה שגרתית. הוא הביט היטב וקבע כי נשבה ארון הקודש. הייתה זו מיתת נשיקה. איש לא הבין את פשר הדבר. רק כשחלפו ימים אחדים, והמקורבים שיחזרו את היממה שקדמה לפטירה, נזכרו לפתע במעשה שאותו נהג הרבי לספר ולשנן, ובמיוחד בימי החנוכה:

המשך בעמוד הבא

יו"ל ע"י תלמידי הרב גינזבורג. להצטרפות לתפוצת שיעורי הרב:דוא"ל: itielgi@gmail.com וואטסאפ: 050-7951105

אוצר התבונה

נצחון והודאה

הרב המגיד מלמד חידוש גדול וחשוב מאד, נצחון אמיתי הוא רק כאשר הצד המנוצח מודה ונכנע. זהו יחוד נצח והוד, הנצח מנצח וההוד נכנע. אין נצחון שלם ללא הודאת הצד המנגד.

זהו מסר חשוב ביותר עבורנו כיום, במלחמה. **יש להבין שנצחון אמתי הוא רק כאשר המתנגד נכנע לגמרי. לא רק הגנה עלינו מפני האויב ("צבא ההגנה לישראל") אלא נצחון מלא. לא 'הפסקת אש' אלא כניעה מוחלטת של האויב-המנוצח. לא רק כניעה מאונס ('דגל לבן') אלא כניעה מתוך הודאה מלאה על האמת** (ובמלחמת ארץ ישראל, הנצחון הוא כאשר הצד הנכנע יודה שארץ ישראל שייכת לעם ישראל).

> במלחמת ארץ ישראל, הנצחון הוא כאשר הצד הנכנע יודה שארץ ישראל שייכת לעם ישראל

נצחון כזה באמת אינו מצוי. גם בנצחון של אברהם אבינו במלחמת ארבעת המלכים (הרומזים לארבע מלכויות, "מעשה אבות סימן לבנים", כדברי הרמב"ן), לא כתוב שהמנוצחים הודו. אבל אצל המלך המשיח ודאי יהיה נצחון כזה, לאחר ש"ילחם מלחמות ה' וינצח" ויביא את האומות לתודעה של שלום, "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

בתחילה הנצח וההוד הם אחד, הנצח הוא עבור ההוד. אחר כך, הם נפרדים זה מזה, הנצח מנצח וההוד נכנע ומודה. כעת מתברר שבזה עצמו יש שני שלבים: תחילה הנצח וההוד קרובים זה לזה, ואע"פ שההוד מודה בכל זאת יש חסרון שהוא עושה זאת מתוך כפיה (אפילו כפיה של שכנוע). אבל כבר שהנצח וההוד מתרחקים זה מזה, הרי ההודאה פחות מאולצת וכפויה, הודאה שלמה הבאה מלמטה, הלילה עצמו מאיר.

כדי להגיע היום לנצחון, כדי להביא את המתנגדים להודות, עד שיודו מעצמם – יש צורך היום ב'מהפכה הרביעית', לימוד תורה לאומות העולם, עד שיתקיים "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד".

והנה, בחנוכה עצמו יש לראות תהליך של התקדמות ביחסי הנצח וההוד, כנגד שלשת העניינים בחנוכה: נס הנצחון, נס הנרות וחנוכת המזבח, בסדר היסודי של "הכנעה הבדלה המתקה". תחילה היה נס הנצחון, הכנעת האויב, עד להודאה מעצמו. כאן הנצח עדיין מודגש, אלא שזה נצחון כדי להודות. לאחר הנצחון המוחץ ולאחר נס הנרות, נקבע החג בהלל והודאה – הדגש עובר מהנצח אל ההוד הניכר בפני עצמו, הכל בחינת הבדלה (הבדלה מהאויב לאחר שנוצח, והופעת הנס הנבדל). ולבסוף, חנוכת המזבח, "וההוד זה בית המקדש", בחנוכת בית שני מחדש בידי החשמונאים ובחנוכת בית המקדש השלישי בידי משיח בן דוד במהרה בימינו, הכל בבחינת המתקה גמורה.

(שבת וישלח תשפ"ד)

המשך מ'אוצר הסיפור':

הרב הקדוש רבי חיים מאנטניא העלה פעם שאלה מפליאה: מדוע אין נוהגים לומר ברכת 'שהחיינו' טרם הפטירה מן העולם?! הרי כל ימיו מכין עצמו היהודי לקראת הפרידה מן העולם השפל, והמעבר לעולם האמת ליהנות מזיו השכינה. כשכבר עומד להסתלק ועדיין כוחו עימו לומר ולברך, עליו לכאורה לומר ברכת 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'! היה זה זמן קצר בטרם החנוכה, והוא הפטיר: "אנו כבר נמצא עצה"... באותה שנה היה רבי חיים מאנטניא בעיצומו של מסע, טרם חל ליל הנר הראשון. משהגיעה שעת המצווה שהה הרבי בקרקא, רחוק מעירו וביתו, והחסידים שליוהו הבחינו, כי הרבי מצטער על שאין המנורה הקבועה שלו עימו כעת. אחד מהם קם ויצא לדרך, ולאחר שעות רבות החיה את נפשו של רבו כשהביא לו את מנורת החנוכהשלו. חיים היטיב את הנרות, אמר בקול ובהתלהבות כדרכו את הברכות ואת 'שהחיינו' של הלילה הראשון, הדליק את הנר, וכעבור שעה קלה הסתלק לבית עולמו...

מצוות נר חנוכה מתאימה במיוחד לסוף חייו של צדיק: היא המצוה האחרונה מז' מצות דרבנן, ובכך היא משלימה את מניין המצוות **לכתר** שלם (**תריג** ועוד **ז**'). כוחן של מצוות דרבנן, נובע ממצוות לא תעשה דווקא: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך". זאת מבטא במיוחד נר חנוכה, מצוות עשה שעניינה שלילת הקליפות והחושך, ודווקא היהלום שבכתר המצוות מבטא יותר מכל את שמחת הצדיק בכל עבודתו: תורה, הישמרות מן הרע וקיום המצוות.

(מתוך "נפלאות" פ"ד)

אוצר הפתגם

כל שקר מתחיל מ**שכחה**, מה**חשכה** של עלמא דשקרא המעלים-משכיח את האלקות.

(שבת בשלח פ"ד)

מהדורה עיצובית: דעה אביחיל | 054-6580146